

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Naročnino sprejema vredništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi ne prijemajo.

Oznanila se prijemajo, plača za vrstico je 10 k. in za kolek 30 k.

Izhaja vsaki četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru z pošiljanjem na dom
za celo leto . . . 3 fl.
„ pol leta . . . 1 fl. 50 k.
„ 1/4 . . . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . . . 2 fl. 50 k.
„ pol leta . . . 1 fl. 30 k.
„ 1/4 . . . — fl. 62 k.
Posamezni listi se dobijo pri knjigarju Novaku na velikem trgu za 5 k.

Štv. 14.

V Mariboru 18. julija 1867.

Tečaj I.

Ogri in dualizem.

Ogerski pregovor pravi: Extra Hungariam non est vita, si est vita non est ita, to je po našem: zunaj Ogerskega ni življenja, če je življenje, pa ni tako. In res Ogri ali prav za prav Madžari kot na Ogerskem vladajoči narod so se vsikdar ponašali s svojimi posebnimi pravicami in so jih tudi vsikdar vedeli dobro braniti. Naj boljše se jim pa zdaj godi, imajo kronanega kralja, imajo svoje lastno ministerstvo, imajo v županijah svobodno izvoljene vradnike, plačujejo razmerno pol manj vojakov, ker nove vojaške postave niso prejeli; predlansko leto se jim je k suši pomagalo iz cislajtanske ali takrat še državne blagajnice z 20 milioni gold., letos, ko je njihov denarstveni minister službo prevzel je našel prazne blagajnice, je odmah zahteval in dobil pomoči od cislajtanije, ki je po lanski vojski na Českem in Avstrijskem imela nadloge. Se več, vstajniki od l. 1848 so ne le pomiloščeni, ampak dobili so Honvedi in Honvedske vdove 100.000 zlatov vdar. In že časniki pišejo, pri razmerjenju skupnih državnih davkov mora na ogersko polovino menj priti, ker po vojaški granici, kder je vsak vojak, morajo pre večo krvno dačo odrajtovati; kakor da bi ono, kar graničarji avstrijski državi ali prav pa prav avstrijskemu cesarju plačujejo, spadalo k ogerski kraljevini. In znano je, da so Ogri do zdaj za prvo polletje državnih prispevkov spravili le 12 milionov, to je tedaj petino onega, kar bi razmerno na nje prišlo. Konečno pa se predsednik ogerskega državnega zbora Szentivany hvali, da skoz 300 let Ogri niso imeli tolikega vpliva na nunanjó politiko kakor zdaj. Pred 300 leti so stopili k zavezi avstrijskih dežel, ker so ogersko krono položili na Habsburžansko teme in so bili kakor se od sam sebe razumeva le ud vse celote. Zdaj pa misli že inam širijo, na Reki je komisar, na Hrvatskem banov namestnik, sodniki se proti postavam odstavljajo, Hrvatska zemlja jim ni več pridružena enakopravna sestra, kar je bila, ampak trojedna kraljevina Dalmacija, Slavonija, Hrvatija jim je podružena zemlja vsaj v mislih. Kot velika država, na kar Ogri namerjavajo, potrebujejo ladjostaje, naj pripravniše je zato Reka. Reka je bila od nekdanje hrvatske, je na zemlji hrvatski, je po zgodovini in prebivavcih hrvatska, in Madžarov na Reki gotovo ni več kakor v Zagrebu ali na Dunaju. In vendar si jo Madžari svojijo, da si tje železnico postavijo in morje dobijo. Po času mislijo tudi ostalo Hrvatsko pod se dobiti, in svojo moč podaljšati, ako bo šlo na Tursko, kamor segajo po njihovem mnenju pravice ogerske krone. Tako bi se tedaj ogerska država širila, kakor na primer Pruska med Nemci, vsaj jim tudi kralj prisega, da hoče ne le dozdajno zemljo braniti, ampak jo kolikor mogoče razprostrirati.

Takej politiki ni nasprotna tudi ne tako imenovana velikonemška politika zdaj pod pruskim vodstvom, ampak Veliko-nemci mislijo vse Nemce zediniti in Ogrom potem pripustijo se širiti po svojem, kakor se hočejo in morejo med in z iztočnimi Slovani.

Vendar tako blizo cilja Ogri ali prav za prav Madžari še niso, in Bog ne pusti drevja rasti do nebes. Na Ogerskem samem bivate blizo dve tretjini Slovanov in Romanov in ti tudi hočejo živeti in sicer ne kot otroci ali hlapeci ampak tudi samosvoji in ravnopravni. Ravnopravnost pa jim velika madžarska država odreka. To bo tedaj prva spodtika Madžar-Orsag-a ali velike madžarske države,

druga so Hrvati in tretja je Avstrija sama, ki hoče in mora obstati enojna, kakor želite vsaj dve tretjini prebivavcev.

Gospodarske stvari.

Trsoznanstvo.

(Dalje.)

Vrednost: Bela tičevina je naj bolj na Hrvaškem doma, se okoli Okiča zelo sadi, in da prav sladko, trpeče vino, ker je tudi grozdje odviše sladko in prijetno za zobanje, in zavolj kostanjevih lic lepo, samo da so jagode predrobne, drugač bi se zelo priporočala, ker rano zori, in je dobrega okusa.

St. 13. Tičevina divja modra, ali vinika, blaue Vogeltraube, Gehackstock, lat. cupania avium, po L. vitis vinifera. Trs šihek, rožje tanko, rjavo, s dolgimi kolenci in rdečimi kremplji. Listje malo ali večje, drobnozobčasto, žile rdečkaste, jagoda pešknata, kislá, rdečkasta.

Divja tičevina se pogosto v slovenskih vinskih krajih najde po grmovju in drevju razširjena, je male vrednosti, k večemu se močno dišeče cvetje zbira, da se drugemu vinu dišava da.

St. 14. Knobleharec ali Kortumec modri, blauer Corthum, Trs srednji, rožje svetle kostanjeve barve; kolence odaljena. Listje okroglo, tenko, ravno, na eni strani bolj razrezano, rdečelisasto, spodej travnozeleno, svetlo, ščetinasto, topozobčasto; veruge stranske na eni strani bolj razširjene.

Francoska trta, najbrž iz Afrike, da srednje, rahlo, vjasto grozdje, recelj je tenek, kratek; jagode črnomodre, prav belo naduhane, so zelo sočne in sladke, prijetne za zobanje, znabiti tudi za vino, kder modri burgundec prav ne rodi. 3 razred; listje s 5 capami, žile gole.

St. 15. Petrič beli, weisse Petričtraube po zasluženem sadje-in vinorejcu imenovan, francosko: blanc doux. Trs precej močen, rožje debelo, žoltorjavo, temnorisasto, kolence kratka; listje tanko, srednje globokonarezano, ravno, kratko zobčasto, žile včasí šopkasto volnote; veruge stranske na dnu jajčaste, potem nekaj stisnene, spodnje plitve, celo odprte, in petljna tik petlje stisnena, potem ločnato razširjena in široko odprta.

Grozd srednji, zelo gost, kratkovejšast, recelj srednje dolg. Prav rodovitna francoska trta, bi se znala v srednjih legah s laškim rizleccem zasajati.

(Dalje prihodnjič.)

Vinograd je velika dobrota.

Posestniku brez rokodelstva, obrtnije ali večega posestva: njiv, travnikov, gozdov, sadunosnika itd. iz kojih si zamore z živinorejo, s sadjerejo in lesom kateri forintek izkupiti, ni lahko do blagostana dospeti. Resnično je: Kar oralo pridobi, družina porabi; Bog, da še toliko prideljuje, kar doma potrebuje: za živež, obleko, plačilo, daccjo itd. za izvanredne potrebe. S tem si gospodarji sicer ohranijo v dobrih navadnih letinah životarno življenje. Ko jih pa kakošna druga nesreča obišče kakor so: povodenj, ogenj, bolezni, cepanje živine, toča itd. kaj pa onda? Ker jim vsako leto velja: Kolikor došlo, toliko prošlo; in si ničesar niso naprej prigospodarili tudi slabim okolščinam v okom priti — Tu ni boljšega pripomočka kot je vinograd posestniku vlasti